

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czímzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Nagy Ferenc**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Hivatalos értesítések*)

I.

A nagyméltóságú földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar királyi ministerium i. 18,712 sz. alatt kelt magas intézkedésével megengedte, hogy három darab fiatal mezőbgyesi tenyészbika a Tordán tartandó vándorgyűlésen elárvereztessék.

Az árverés napjául és órájául 1875. évi szeptember hó 30-dika délután 4 óra, helyéül pedig a tordai megyeház udvara tüzetik ki.

Az árverezni kívánó t. községek és magánosoknak ezennel szives figyelmükbe ajánlatik, miszerint kellő igazolás és biztosítás mellett a vételösszeg három egyenlő részletben is fizethető, mégpedig az első részlet leverés után azonnal, a második 1875. december hó 31-én, a harmadik végre 1876. december hó 31-én.

II.

A „Mezőség befásítását“ tárgyazó pá-

lyamunkákról a birálatok beérkezvén, a bírálók egyhangu véleménye alapján az „Egy fa nem erdő“ jeligéjü dolgozat, mint abszolút becsü és a pályakérdést kitünően megfejtett munka a jutalomra érdemesnek ítéltetett.

A jeligés levélke nyílt ülésben felbontatván, abból mint pályanyertes Fekete Lajos a selmeczi erdész- és bányászakadémia r. k. tanárának neve tünt ki, s nekie a jutalom kiadatni rendeltetett.

A „Sapientis satis“ és „Csekély a domb, alig emelkedő, ormán a fű, nem a bércz fenyeve nő“ címü pályaművek jeligés levélkéi nyílt ülésben elégettettek, a munkák pedig kellő igazolás mellett szerzőik által a titkári hivatal utján visszavehetők.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvártt, 1875. szeptember hó 6-án tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor, s. k.
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos, s. k.
egyleti titkár.

*) T. lapársaink ezen két értesítés szives átvételére kéretnek fel.
S z e r k.

Néhány szó a veres borokról.

I.

Több oldalról az iránt lettem felszólítva, hogy a veres bort adó némely szőlőfajok művelését, valamint a veres bornak előállítását illetőleg igénytelen nézeteimet elmondjam! Csakis e felszólításnak engedek, midőn a kívánságot teljesítem — teljesítem a nélkül, hogy felszólalásom után valami nagy eredményt várnék. Igaz ugyan, hogy én Erdélyben a veres bor termelésének felette nagy fontosságot tulajdonítok, egy részt, mert a veres bor magában véve keresettebb czikkét képezi a világvásárnak, mint a fehér bor, — másrészt azért, mert meg vagyok győződve, hogy kevés ország állithat elé jobb veres bort, mint Erdély. Az is igaz, hogy én személyesen számtalan és költséges kísérleteket tettem annak kipuhatólására: minő szőlőfajok lennének hozzánk legalkalmasabbak, mi módon lennének azok művelendők, miképen lenne belőlök a bor előállítandó? Igaz továbbá az is, hogy ezen fáradozások jutalma sem maradt el, hogy minden kiállításon, hol veres boraimmal felleptem, így Lyon, Bécs és Londonban kiállítmányom a legilletékesebb bírák legmagasabb elismerését vívta ki. Mindezeknek daczára nem hiszem, hogy a veres bor termelése egyhamar elterjedne, részint azért, mert nálunk alig vagy kevés a veres bort valóban ismerő egyéniség van, részint azért nem, mert termelőink tulajdon szőlőfajaikat és saját borkészítési módjukat inkább kedvelik. Mindamellert elmondom mit tudok és hogy vélekedem e kérdéstről — dixi et salvavi animam meam!

Mintegy előlegezésül annyit kívánok megjegyezni, hogy én részemről mindenkor a Bordeaux borokat általában véve a világ legjobb veres borainak tartottam és leghőbb vágyam oda megy ki, hogy ezekhez hasonló terméket állithassak elő. Az első lépés ilyennemű bor termelésére természetesen az lenne, a bordeauxi szőlőfajokat megismerve, azokat Erdélybe behozni s őket itt épen úgy kezelni, mint eredeti hazájukban már évszázadok óta kezeltetnek. Bár valószínű volt, még sem tudhatta senki előre, hogy ugyanazon szőlő bordeauxi módon mivelve — nem azonos, mert azt nem is vártam — hanem itt is jó bort fog-e adni? és ezen kételynél fogva jónak láttam egyidejűleg más jó

hirű szőlőfajokat is megkísérteni, hogy hamarabb érhessek czélt. Bordeauxnak nagy versenytársa, Burgundia volt természetesen azon föld, hová először nyúltam, és hogy kizárólag francia ne legyenek, Assmannshausen és Ausztria jeles szőlőjével is próbát tettem. De ez még magában véve nem volt elég, módját kellett keresni annak, hogy a faj helyesen legyen megválasztva és továbbá, a mi fő, megtalálni azon biztos forrásokat, honnan a kiválasztott faj valódi minőségében megszerezhető legyen. A magyar, német és francia szőlészeti intézetekben e fajok feltalálhatók nem voltak, úgy hogy bátorságot véve magamnak, ismeretlen létemre Franciaország első szaktekintélyéhez, a hirneves — fájdalom azóta már elhunyt — Dr. Guyothoz fordultam és kívánságaimat, nehézségeimet előadva segélyéért folyamodtam. Guyot a legnagyobb készséggel relett meg kérésemnek, és egyidejűleg a nagy szőlőbirtokosoknak egy névsorát küldé be, kiktől — az ő pártfogása mellett — biztos lehettem azon fajokat nyerni, melyekre szükségem volt. Guyot volt az, ki Bordeaux és Burgundia szőlőin kívül még a szavoyait is ajánlá, és nem is késtem ezeket is a legbiztosabb kezekről beszerezni. A Rajna melletti Assmannshausenből kaptam a Klevnert, Ausztriából pedig az Oportót, mindezeket külön táblákba ültettem el és immár tiz év óta mivelem. Mindezekelőtt a burgundi, szavoyai és német szőlőkről fogom véleményemet röviden elmondani s csak azután a Bordeaux-fajokra térni.

Az első osztályu burgundi borok — előre kell bocsátanom, hogy csak is ilyeneket akarok termelni — kizárólag Pinot szőlőből vannak előállítva. Legczélszerűbbnek találom e helyen Rendu Victor*) szavait idézni: „Deux plants d'élite peuplent exclusivement les grands crus de la Côte d'or, le Noirien, franc Pineau**) ou Pineau noir et le Chardenay ou Pineau blanc. Le premier donne le vin rouge, le second produit le vin blanc: celui-ci entre aussi en faible proportion dans quelques unes des premières cuvées de vin rouge, notamment au Clos Vougeot et à Chambolle.“ Némely jó vidéken bár kis mennyiségben Pinot gris-t is alkalmaznak, de

*) Ampélographie française par Victor Rendu 1857.

**) Ezen szó „Pineau“ vagy „Pinot“-nak íratik, utóbbit nálunk a magyar kiejtés miatt czélszerűbbnek látom. P. J.

tapasztalás bizonyítja, hogy e faj a bornak nagyon édes és fád*) ízt ad. A Gamait, melyet Németországban és hazánkban is, mint nagy burgundi árulnak, csak a legrosszabb szőlőkben művelik és tényleg közepes bort ad. Én csakis a Pinot noir és blanc-t hoztattam meg, mert nem akartam közepes bort termelni. A kizárólag Gyéresen művelt Pinot-fajokkal nem lehetek teljesen megelégedve, sokat szenvednek a tavaszi fagyoktól és nálam nem is igen teremnek. Érésük nagyon korai, már októberhó első hetében megvannak érve s boruk nagyon finom. Gyorsan sajtolva fehér bort adnak, melyből a legfinomabb pezsgő készül. Azt hiszem Gyéres nagyon meleg fekvésű és kavicsos, és jól lehet nálam nem éretett el a teljes siker, mégis nagyon ajánlom hidegebb vidékeknek a Pinot fajok termelését.

A német faj: fekete Klevner és kék Arbst nem egyéb, mint Pinot noir, melyet már több évszázad óta a Rajna vidékén művelnek. Nálam valamivel többet adott, mint a valódi Pinot, de finomságban azt nem éri el teljesen, mindamellett bátran hozzá keverhető.

A szavoyai fajok nagyon későn érnek, csak novemberben és ámbár erős, setét és illat-dús bort adnak, épen késői érésük miatt általában véve nem ajánlhatók. Tán Hunyadmegyében leginkább volnának alkalmazhatók, valamint az Oportóvali keverésre is sokat érnek, természetes azonban, hogy nem egy időben lehet őket szüretelni.

A Bécs vidékén annyira feldicsért Oporto nálam szelid, erős, de illatnélküli és némileg fád bort ad, úgy, hogy minősége a jó közepesen sohasem emelkedik felül. Hiányos színben és csersavban.

A Bordeaux-fajok nálam leginkább sikerültek és a legjobb bort adják. Megkísérlettem őket Gyéresen, Csánban és Szőkefalván, az eredmény mindenütt jó. A mennyiség ugyan sohasem nagy, de a legrosszabb években is terem valami kevés. Mindannyi együttesen érik október 10—15-ike között. Egy késői ősz alkalmával október 20-áig hagytam őket a tövön. Vörös bort adó szőlőnek soha sem szabad tulérnie, mert a késői szüretnél azt kockázt-

atjuk, hogy a bor édes marad, pedig veres bornak nagyobb hibája nem is lehet, mint ha édes.*)

Egy kérdést intéztek majdnem naponta hozzám, azt t. i. hogy mely szőlőfajok és mely arányban szükségesek a legjobb bordeauxi bor előállítására? Ezen kérdésre feltétlenül válaszolni sem itt, sem Bordeauxban senki sem képes. A bordeauxi borvidéken és azt hiszem egész Franciaországon egy szőlőt sem találni, hol a különféle fajták külön táblákban volnának beállítva, össze vissza vannak azok keverve, — bár sorba ültetve — mint akár a régi erdélyi szőlőkben. Ott, hol ilyenmü ültetést találunk, minden szakember készséggel be fogja vallani, hogy az egyes fajok arányának matematikai pontossággal való meghatározása pusztán képzelődés. E mellett el van ismerve még az is, hogy különböző vidékeken egyik vagy másik faj kisebb vagy nagyobb mérvben fordul elő. Mihelyest ezeket megtudtam, azon törekedtem, hogy a legjobb szőlők és elsőrendű szaktekin-télyek utmutatása szerint megközelítő arányt létesítsek. Hogy honnan nyertem az eszmét, azt már nem tudom, de első kísérletemnél 3 rész Carbenet Sauvignon, 1 rész Carbenet franc, 1 rész Merlot, 1 rész Malbec és 1 rész Verdót szerepelt. Ezen rész alatt a talajt értem, nem pedig valami súlyt vagy a vesszők számát. Midőn ezen arányt Cazenave urral, ki Medocban több nagy szőlőtelep igazgatója, tudattam, ő is teljesen helyeselte azt, azon egy megjegyzéssel, hogy még félannyi Carbenet francot ajánlt alkalmazni. Midőn 1867-ben a Chateau Margaud híres szőlőjét meglátogattam, az ottani pinceigazgató, ki egyszersmint szenvedélyes szőlész is, szintén helyeselte az általam megkísérlett keveréket és biztosított arról, hogy lehetőleg megközelíttem azon arányt, mely Chateau Margaudban előfordul. Különösen a célból intéztem hozzá kérdést: nem volna-e jobb kizárólag a Carbenet fajokat termelni, mert ők birnak a legtöbb és legfinomabb illattal;

*) A borok édességét illetőleg még sok tanulni valónk van. Bizonyos évek után nem tudni miért, a bor évek során át édes marad és ezen édességet semmiféle erjedés ki nem küszöböli. Ismerek egy 1846-beli bort, mely számtalanszor le van fejtve és még mindig édes, a mi késői szüret után kisebb-nagyobb mértékben mindig elő szokott fordulni. Nagyon kétlem, hogy ezen édesség egyedül a cukortartalomtól függene és sejttem, hogy az Glycerin képződéssel van kapcsolatban.

*) Bocsnat e német szóért, de részünkről nem ismerünk erre magyar kifejezést.

de a pinczeigazgató azon meggyőződését fejezte ki, hogy a többi, bár kevésbbé finom fajnak hozzá keverése a bornak tökéletességéhez nagy mérvben járul. Egyike a legilletékesebb bírának ez ügyben, d' Armailhacq ur a következőket mondja a Malbec-fajról: „Il n'est admis dans les vins des crûs les plus distingués que pour un dixième ou huitième tout au plus, on trouve qu' une petite quantité suffit pour donner un peu plus de moëlleux au vin du Carbenet et du Carbenet Sauvignon.“ A Merlot-ról Pulliat ur így ír: „Melangé avec les plants fins du Bordelais il donne un vin agréable et léger. Moins fins que les Carbenets, il est plus distingué que le Malbec.“ Mások úgy nyilatkoznak a Merlot-ról, hogy kiválóan ő kölcsönzi a bordeauxi bornak kellemes könnyűségét. A Verdot nagyon finom szőlőnek van elismerve, jóllehet csakis a Gravesban fordul gyakrabban elő és sok első osztályu borban hiányzik. Csak néhány év óta kezdik a Verdot-fajt is inkább ültetni.

Én Gyéresen mindeddig első ízben felállított arányomhoz ragaszkodtam, ámbár tényleg a Malbec és Verdot után sohasem nyertem annyi szőlőt, mennyit adniok kellett volna; mert e két faj a tavaszi fagyoktól felette sokat szenved. Miután attól lehet tartani, hogy e két fajjal alig lesz szerencsénk, hogy alig fog sikerülni őket oly otthonosokká tenni, mint a Carbeneteket és a Merlot fajt — újból is Cazenave urhoz fordultam, hogy megtudjam, miképen lehetne a két, esetleg hiányzó faj tulajdonságait pótolni anélkül, hogy a bor minősége hátrányt szenvedjen. Ő azt válaszolá, hogy a Merlot-arány megkettőzése legjobb pótlásul fog szolgálni. Azóta ültetvényeimet a következőleg módosítottam: 10 részből fele Carbenet Sauvignon, egy negyed Carbenet franc és egy negyed Merlot. Mindamellett Malbec és Verdot kísérletemet más fekvésben folytatom és ha sikert aratok, akkor 6 rész Carbenet Sauvignon, 2 rész Carbenet franc, 2 rész Merlot, 1 rész Malbec és 1 rész Verdotból álló arányt fogok mint legtökéletesebbet létesíteni. Kérem tisztelt olvasóimat, értsenek meg jól! Nem hiszem, hogy ezen arány betű szerint bárhol bemutatható volna; de mindabból ítélve, mit olvastam, láttam és próbáltam, ezen keveréket tartom legalkalmasabbnak, hogy belőle Erdélyben a legjobb veres bort termel-

hessük. Nagyon kételkedem abban, hogy találkozék egész Franciaországban csak két szőlő is, hol ezen említett arány épen ily pontossággal kimutatható volna; de másrészt a különböző fajoknak befolyása annyira ismeretes, hogy azon esetben, ha valaki a helyes aránytól eltér, a borizelők (gustateurs) azonnal tudtára adják, hogy ezt vagy amazt a szőlőfajt szaporitnia vagy ritkítania kell, hacsak boraik régi jó hírnevét kockára tenni nem akarja!

Természetes, hogy bárkinek szabad tetszésében áll, másféle keverést is megkísérteni, s majdnem bizonyos, hogy mindenki saját termékével meg lesz elégedve. Én részemről megmaradok arányom mellett, mert a legilletékesebb francziák által helybenhagyatott és mert eredménye, a bor, a lyoni, bécsi és londoni közkiállításokon a legnagyobb kitüntetések nyerte. „Let well alone“ (Ne bántsá a mi jó) mondja a régi angol példaszó, és én vele tartok. Ha mások evvel nem elégesznek meg, úgy teszek, mint az egyszeri híres német festő, ki megunva a sokféle bírálgatást, mellyel irigy versenytársai egy nagy festményét fogadták, nagy betűkkel krétával azt irá kiállított képére: „Cs in ál j o b b a t!“ Egy percig sem akarom állítani, hogy én a non plus ultrát értem volna el, de addig, míg más jobbat nem mutat, megmaradok a régi mellett, sőt szőlésztársaimnak is ajánlom!

A veres borok előállításáról jövő alkalommal fogok megemlékezni.

Paget János.

Egy kérdés, és néhány szó az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányához.

Azon kérdés merült fel több sajtó- és éjszaki szamos völgyi birtokos között, hogy a földadó kataster szabályozásáról szóló 1875-ik évi VII. törv. cz. 7. §-a mely azt mondja: „A földadó a földbirtokot terheli, és annak tényleges birtokosa által fizetendő“, hogy értelmeztesék az ugynevezett kurialisták által használt és az ők tényleges birtokukban levő földekre nézve? t. i. kapjanak-e a kurialisták külön adó katasteri birtokíveket és ezek nyomán az ők tényleges birtokukban levő földek után ők fizessék-e jövőre az adót, vagy miként eddig, úgy jövőre is az a tulajdonosok által fizetessék?

Tekintve azt, hogy a kurialisták már külön telekjegyzőkönyveket kaptak, melyekben a tulajdonjog fenntartása mellett a birtok haszonvételi joga reájok teleknyveztetett;

tekintve azt, hogy ők vannak az általuk használt földek tényleges birtokában;

tekintve azt, hogy azon szolgálmányok, melyeket a kúriálisták, az általuk használt földek után tesznek — koránt sincsenek igazságos arányban azon javadalmakkal, melyeket élveznek; és

tekintve végre azt, hogy a tulajdonosok ma már nem csak az egyenes földadót, de minden a földadó után kiírt országos pótlékokat — megyei és községi rovatokat is hordoznak:

Önként vetődik fel azon kérdés, vajon nem jogos és igazságos-e az, hogy a tulajdonosok ne terheltessenek oly földek adójával, s azok után tett rovatokkal, melyekről szabadon nem rendelkezhetnek; melyekért aránytalanul kevés hasznot huznak; melyeket tényleg nem bírnak?

Mi azt hisszük, hogy jogos és igazságos; azt hisszük, hogy a kúriálisták immunitásának is végének kell lenni, azt hisszük, hogy a legnagyobb jogtalanság az ugy is tulajdonosok által megfizetett községi költségekben még a kúriálisták által birtokosok arányában is a tulajdonosoknak fedezni a községi költségeket, rovatokat; és azt hisszük, hogy e szerint az volna helyes és jogos, hogy a kúriálisták azonképp, miként külön telekjegyzőkönyveket kaptak, kapjanak külön adó katasteri birtokíveket is, természetesen, hogy ezen íveken is, miképp a telek jegyzőkönyveken, feljegyeztetnék a tulajdonosokhoz tartozása, — és ennek nyomán a használatukban levő javak után ők fizessék az adót és rovatokat.

Daczára annak, hogy ezen nézetünk helyességéről meg vagyunk győződve; kívántuk a t. gazdasági egylet igazgató választmányának ezen körülményekre vonatkozó irányadó nézeteit kikérni, és ezen lapok útján közzé tenni, s kérjük egyszermind, hogy ha nézeteink a t. igazgató választmány nézeteivel találkoznának, azon esetben tegye meg a szükséges lépéseket a kormánynál, hogy az adó kataster szabályozásánál működő közegeit a szerint utasítsa. És még egy kérdés:

Mondja meg nekünk a t. igazgató választmány, mi tévők legyünk azon erdeink jövedelme bevallásánál, illetőleg megállapításánál, melyek ugyan kétségtelen tulajdonaink, de melyet egy volt urbéres község folytonosan legett, csupán azon esztelen potentialis törvény alapján, mely félretéve a jogosság kérdését, egyszerűen a 48 belstatusquo fenntartását rendelte, s így nem csak annak egyik jelentékeny hasznát elveszi, de a folytonos taposás és rágás általában a fa növést is jelentékenyül hátra veti! Az adót ki fogják reá vetni kétségkívül, miképp eddig is kivetették, és a tulajdonos fogja azt fizetni, ámbár a haszon nagy részét más veszi el. Meddig lesz ez így, mi a teendő! mert, hogy a rendezés, szabályozás a fentálló alapokon egy hamar megtörténjék, arra ugyan nincs kilátás. Ezekre is utba igazító nyílt választ kérünk.

És most ongedje meg a tisztelt igazgató választ-

mány, hogy gazdasági érdekeinkre vonatkozó némely más dolgokról is egy pár szót szóljunk.

Lefolyt két országgyűlési korszak, melyet bátran így kór hosszú ó-val is irhatnánk. A mi tisztelt honatyáinkat folytonosan a nagy politika foglalkoztatta, csak a gyűlések végén hozattak szóba egy s más a mi nyomorúságos gazdasági állapotaink felsegélésére vonatkozó indítványok. Az első télsszak indítványai elhaltak a második szak folyama alatt egészen a végnapokig. Vajon nem ilyen sorsban részesülnek a második szak végén tett indítványok is! Sajnos lenne, hogy ezen indítványokat is hasonló sors érje! S hogy ez ne történjék, most jó idején felhívjuk a gazdasági egylet nagyra becsült igazgató választmányát, tegyen meg mindent arra nézve, hogy Erdélyben a birtok rendezést, mely alapja a mi gazdasági állapotaink jobbra fordulásának, gyorsan és olcsón lehetővé tegye.

Kétségbeesik az ember, midőn látja, hogy egy tagosítási, egy legelő elkülönzési, vagy szabályozási per 10—15 éven keresztül huzcoltatik, annyi költséggel, hogy sokszor fél áron megvehetné az ember azt, mit oly drágán, annyi boszantással nyert. Hát ha még hozzá tesszük azt, hogy a hosszas perlekedés alatt minő rabló gazdaságot üznek a peres felek saját javaikon, miképp hagyják pusztulni — elégni legjövödelmezőbb forgó tőkájüket a trágyát — miképp hagyják az árvizek, viharos esők által lemosatni és szaggatni termő földjeiket.

Nagy politikát hiába üzünk, szabadságról hiába beszélünk, ha földhöz ragadott szegények vagyunk, szavunkat nem hallja meg senki, a nyomorúság rabigában tart. Sorozzuk be a haza minden fiát sorkatonának vagy honvédnek, ha nincs nekik semmi becses, mit védjenek, ha nincs miből fizessük zsoldjaikat: soha sem védnek meg azok minket sem külső, sem belső ellenségeinktől.

E hazát azok mentik meg; a kik anyagi jólétre vészlik, hiába varázsoljuk ide az eszményi államok törvényeit, ha elhanyagoltuk azon alapok megvetését, melyek nekünk kenyeret és vagyont adnak, és ez nálunk ma még nem más, mint a földbirtoknak minden idegen befolyás alól felmentett szabadsága és azután a munkásság.

Segitse azért a tisztelt igazgató választmány a földet szabaddá tenni s ez által hasson oda, hogy minden ember örömmel dolgozzék. Milyen gúnyos! előbb a feudális viszony a földműves kezen volt birtokot tartotta kötve, most a felszabadult földműves osztály verte bilincsbe a volt földesur tulajdonát. 1848 — egy év felszabadította a földműves osztály birtokát, 1848 óta 25 év nem bírta tisztázni, felszabadítani a volt földesuri birtokot a volt jobbágyok zsarolásai alól. A szabad föld meghozza a munkássághoz a kedvet, mert a jutalom együtt jár vele.

A birtokrendezésnek egy nagy akadálya egyebek között az is, hogy a felszabadult osztály ki van véve a költségek arányos hordozása alól, már pedig ha az ő javára is történik a rendezés, miféle igazság az, hogy az más

költségén tétessék, hogyan higgye el a felszabadult osztály, hogy a birtokrendezés az ő javára is történik, ha helyette mások fizetnek, nem-é éppen communisticus eszméket olt beléjük azon eljárás, mely szerint az ugy is áldozataiban kimerült földbirtokost, még most is új meg új áldozatok hozatalára kényszeríti a törvényhozás. Igaz! a kik többet birnak, azoknak adni kell érdemetlenül is a mi javunkért! nézzétek, azt a törvény is parancsolja, hogy ne volna tehát nekünk szabad venni onnan, hol többet látunk. Nem természetes okoskodás-e ez?

Most a mit a rendezés költségeire kellene, hogy adjanak, azt sokszor kétszerezve perköltségekre fordítják, hogy az ügy tisztázását mentől tovább huzva, ingyen bitorolhassák az idegen vagyont.

Minden igazság és józanság szerint részt kell venni a birtokrendezési költségekben mind azoknak, kiknek érdekében az történik.

Minő absurdum az p. o. midőn X. tőkepezés össze vásárolt 2—300 hold jobbágy birtokot s azt kívánja, hogy azt A. B. földes urak maguk költségén tagosítsák neki azon törvény nyomán, mely azt mondja, hogy mindenik volt földesur volt jobbágysai helyett a tagosítási költségeket kell, hogy hordozza és éppen ilyen jogtalan azt kívánni A. B. volt földes uraktól, hogy Y. Z. volt jobbágysainak ugy is fél árért kárpótolt birtokát még rendezze is.

No mit mondjunk azután az olyan eljárásról, midőn ugyan egy kérdésben 4—5-ször kiszállott a törvényszéki bíró s még sem tisztázott egyetlen kérdést, hogy a felsőbb bíróság új kiegészítést ne rendeljen? hogyan, miért történnek ezek? tudatlanságból, gonosz célzathoz, vagy hogy új meg új commissió költségeket seperjenek be? nem mondván miért, elég az, hogy e tények mindennapiak.

Álljon azért a t. gazdasági egylet a mi gazdasági, föld-felszabadítási ügyeink rendezésének élére és ne tegye azt le, míg célhoz nem juttatja, ez az első és főbb feltétele minden haladásnak, e nélkül tönkre megyünk, ez elsőbb minden kiállításoknál, versenyeknél, puska és ágyú vásárnál, mert ezek által állapítatik meg a mi vagyonosodásunk, hatalmi állásunk és így szabadságunk is.

Ne engedje, hogy azon mozgalmak, melyek ezen érdekekben a mult országgyűlési szak végén megindultak, újra tespedésbe jussanak. Ezek hivatásszerű teendői, s ha ezeket híven végezte, a haza hálájára méltán számíthat.

Megbizásból

Bod Károly.

E G Y V E L E G.

* Az erdélyi szász gazd. egylet idei közgyűlését augusztus hó 16-án Köhalom városában tartotta meg. Az érdemdús elnök hr. Bedeus József évi jelentését megtevén, megemlíti az érdekes munkálat azon adatát, mely egy gazdasági vándortanár alkalmazására hirdetett pályázatot tudatja. Dr. Salfeld indítványozza, hogy a szász nemzeti egyetem kéressék fel, miszerént az évenkénti tárlatokra nagyobb pénzse-

gélyt szavazzon meg, egyszersmint az évenként ugyanazon helyen ismétlődő kerületi tárlatok fontosságát hangsúlyozza, indítványa elfogadtatott. Gleim erdőmester tudatja, hogy az egylet keretében erdészeti szakosztály fog alakulni, — örvendtes tudomásul szolgál. A Köhalom melletti mintagazdaság szép haladásnak örvend és remélhetőleg két év alatt szervezése teljesen be lesz fejezve. A szász nemzeti egyetem felszólítja a gazd. főegyleteket, hogy a földmívelési iskoláknak nagyobb mérvű igénybevételére hassanak. Elnök tudatja, hogy az erd. gazd. egylet a birtokok kikerekítése ügyében pártolás végett áttett törvényjavaslat ezen egylet közege az „Erdélyi Gazda“ által kedvezően fogadtatott. Segesvári erdőmester Leischner Ferencz, mint az erdélyi gazd. egylet képviselője megbízó levelét bemutatja s a közgyűlést az ideai tordai vándorgyűlésre meghívja — határozatott, hogy az erdélyi szász gazd. egylet magát Tordán képviseltetni fogja. Némely kebli ügy letárgyalása után nagy-csüri lelkész Gross a szó szoros értelmében népszerű előadást tartott a rétmívelésről, mely általános tetszést aratott, a medgyesi földmívelési iskola derék igazgatója a tagosításról értekezett, végre brassói főerdész Zaminer a mesterséges haltenyésztést ismertette. Sajnos, hogy ezen érdekes ülésen a kis birtokos osztály alig volt képviselve, mit a javában folyó gabnahordásnak lehet tulajdonítani.

* Tenyészmарha árverés. A kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézet szarvasmarha állománya f. évi szeptember hó 15-én el fog árvereztetni, mely alkalomra a venni kívánókat tisztelettel meghívja az igazgatóság.

* Kiállítási értesítő. A biharmegyei gazd. egylet fáradhatlan titkára Gobóczy Károly a rendezőség nevében tudatja, hogy Nagyváradon az egylet csarnokában a vasárnapi kiállításoknak szeptember hó 5-én és minden vasárnap folytatása lesz. Helye van e kiállításokban ugy a mezőgazdasági, mint a hegyi, kerti, méhészeti mindenféle terméknek, ugy természetes, mint feldolgozott állapotban, helye van minden szép-műnek, a házi, a kézmű, a gyári iparcikknek. Kiváló tárgyak egyleti dicséret oklevéllel fognak kitüntettetni.

* Ló árverés a magy. kir. állami ménesekben. A szokásos őszi lóárverések a következő sorrendben fognak megtartatni. Árverésre kerül Kis-Béren october 4-én 16 db angol félvér számfellett fiatal kanca, 5 db idős telivér, 4 db idős félvér angol kanca, 1 db idős törzs mén, azonkívül 7 db használati ló s 1 db két éves herélt csikó. Bábolnán october 3-án 5 db arabs telivér számfellett kanca, 15 db ugyanolyan arabs félvér, 1 db arabs telivér idős kanca és 13 db arabs félvér idős kanca Mezöhegyesen szeptember 25-én esetleg 26-án 12 db arabs félvér számfellett fiatal kanca, (lovagolva) 5 db ugyanolyan angol arab, 15 db ugyanolyan angol félvér, 1 db norfolki kanca, 13 db ugyanolyan normann, 18 db ugyanolyan angol normann sat. sat. összesen 61 db fiatal kanca, 29 idős kanca, 4 db idős mén, 13 db fiatal mén és 12 db csikó s használati ló. Ugyanazon napokon Kis-Béren 5 db allgauti, Bábolnán 4 db müllthali, Mezöhegyesen 78 db Csáky s Almássy fajta szarvasmarha fog elárvereztetni.

* A phylloxera terjedéséről Nussdorffban br.

Babó a „Weinlaube“ hasábjain vezérczikket közöl, melyben bebizonyítja (?), hogy a veszélyes rovar nem Klosterneuburgból került oda! Nem akarunk a szörszálhasogató feltevések tömkelegébe bocsátkozni, annyival kevésbé, mert bevégzett ténnyel állunk szemben — hanem a mindenesetre felette érdekes czikkből csak néhány sort akarunk átültetni, mely az apró ellenség veszélyességét óriási nagyságban mutatja be: A phylloxera megszállás első évében a szőlőtő még egészen ép marad, valamint egyformán erőteljes vegetáció mellett a második évben is, kivéve hogy ősszel korábban sárgul, csak is a harmadik évben, midőn a szőlőtető annyira elszaporodott, hogy mindengyökeret elfoglalt és azt további táp felvételére képtelenné tette: csak is ekkor kezd hanyatlani a tenyészet.“ Más szavakkal az első évben épen nem, a másodikban alig — csak a harmadik évben mutatja a szőlőnövény a tetű jelenlétét; oly későn tehát, midőn a mész szaporodású állat már óriási elterjedést nyert! p. o. Klosterneuburgba kétségbevonhatlanul 1869 tavaszán került a phylloxera néhány gyökeres vesszővel és még ott is, azon szőlészeti intézetben, hol az elmélet és gyakorlat kitünő erői működnek, két esztendőbe került, míg a phylloxera jelenlétét constatálni lehetett. A vészharangot mint hazánkban első, igénytelen lapunk kondította meg és azóta erdélyi gazdasági egyletünk igazgató választmánya éber figyelemmel örködik és aggodalmait, óhajait nem is késett számos ízben a m. kormány színe előtt tolmácsolni és hivatásszerű kötelességét e téren is buzgón teljesíteni.

* A nedves pinczefalak kiszáritásáról. 1. Sehoh sem szabad a nyirkos pinczefalak kiszáritására irányuló törekvéssel késedelmezni, mert a beható viz a hasadékokat mind jobban kibővíti, s a nedvesség mind nagyobb mérvet ölt. 2. A legjobb szerek erre: cement, kátrány és vízüveg (Wasserglas) a két utóbbi szer azonban csak akkor alkalmazható, ha a pincze, mint pl. a téli hónapokban vagy szeptemberben, száraz. 3. Ha nem volna ily száraz idő, akkor télen lehet azt alkalmas készülék által szellőztetni és száritani. 4. Ha a pincze félig-meddig kiszáradt, akkor a falakon azon helyek könnyen felismerhetők lesznek, a hol a viz beható, s azokat korommal kell körülkeríteni. 5. A vízüveg alkalmazásánál a körülkerített s már megszáradt helyek higitott vízüveg-oldattal bemázolhatnak, mely mázolás kétszer-háromszor megújítatik, s a teljes kiszáradás után még egyszer kevésbé higitott vízüveg máz alkalmaztatik. (Előbb 1 pint vásárolható vízüveg 2 kupa vízre, most 1½ kupa vízre.) 6. A kátrány használásánál szintén többszöri mázolás szükséges, a midőn is a kátrány felmelegítés által jó folyékonytá tétetik. Ha a falazon hézagok, hasadékok mutatkoznak, akkor azok itt is úgy, mint az előbbi esetben, hydraulikus vakolattal töltendők ki. 7. A cement alkalmazásánál, a korommal kijelölt helyek ékszerűen kivésendők, és cementtel, mely vastagon 1/3 részben homokkal vegyítettik, szorgalmasan kitöltendők. Azon esetben, ha nincs száraz idő, a nedves helyek egy kissé mélyebben (4—6 hüv.) kivésendők, s cementtel oly formán töltendők ki, hogy annak közepére egy bármiből készült ujnyi vastagságú cső alkalmaztatik, s körül a cement vegyület jó erősen benyomatik, s szükség esetén a megmerevedésig deszkával tartatik össze. Míg a cement megmerevedik, azalatt a viz a csövecskén csepeghet le, anélkül hogy a cementre nyomást gyakorolna. 20—30 nap múlva azután a nyílás elzárható. (B. L.)

* A gépek tisztítása. A gépek használata mai nap általánossá kezd válni, úgy, hogy alig van háztartás, melyben legalább egy varrógép ne található. A gazdaságnál alkalmazásban levő gépeknél legnagyobb baj, hogy azok kezeléséhez tiszta és jó állapotban való tartásához a legtöbb esetben e tekintetben a kellő képzettséget nélkülöző embereket kell alkalmazni, úgy nem különben, hogy a működésben levő gépeknek azon részeit, melyek gyakori kenést igényelnek, a por ellepven, mely utóbbi a kenő olajjal egyesülve keményedések és pépedések (Verkleisterung.) képződnek oly anyira, hogy a gép működését megakadályozzák. Hogy tehát ilyen esetben a gép tökéletes kitisztításának eszközlése tekintetéből azt szétszedni ne kellessen — mi complicált voltánál fogva költséges, és időt rabló — legezéltírányosb, ha annak minden olajjal kent részeire jó rectificált petroleum csöpegtetik be, s midőn ennek megtörténtével a gép vagy 1—2 percze működésbe hozatott volna, többször ismételve petroleum csöpegtetik be. A kőolaj minden piszkot felolvaszt, úgy, hogy a legvastagabb rétegű keményedések is nyomtalanul elenyésznek, mi ha megtörtént volna, ismét úgy, mint azelőtt, olajjal kenendő a gép. (Gy. M.)

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

**Gyümölcs csemetéket,
erdei fákat, gumós növényeket,**

**Gyökeres szőlővesszőket,
(19) legjobb és hiteles minőségben (8—12.)**

ajánl

a zámi jószágigazgatóság.

(Zám, Hunyadmegye, posta- és vasut-állomás.)

 Kivánatra részletes árjegyzék magyar vagy német nyelven bérmentve nyerhető.

Jelzálogkölcsonöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttót a legmagasabb összegig 5¼ és 6% kamat mellett törlesztésre. 2000 frton felüli kölcsönöket rövidebb idő alatt és 5000 frton felülieket még előnyösebb módozatok mellett gyorsan eszközöl

(3) (18—26)

a hatóságilag engedélyezett általános
„Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda“
Kolozsvárt, belmonostorutca, 19. sz.

(Értekezhetni posta útján vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.)

(28) **LÓVÁSÁR.** (1—3)

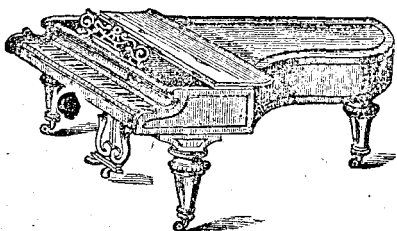
A kolozsvári cs. k. **Remontá-sorozó bizottság** közhírré teszi, hogy mintegy 80 drb remontára szükségé lévén, azokat jószáguk és nagyságukhoz képest 200 frttól 350 frtig készpénzben fizeti. A sorozás szeptember 21-én kezdődik.

Alexandrowicz,
elnök, cs. k. őrnagy.

Legjobb és legolcsóbb forrás

ZONGORÁK és HARMONIUMOK

beszerzésére.

használt zongorák megcserélésére,
valamint mindennemű húros hangszerek, azok alkatrészeinek és mindenféle húroknak vásárlására.Zongora-kölcsönzési
raktár.Zongora-érvitási
műhely.**TRISKA FERENCZ**

KOLOZSVÁRT,

A távirdai hivattal szemben.Kivánatra legujabb, 1875-re szóló árjegyzékemmel
bérmentve szolgálók. Üzletemben a lehető legnagyobb
olesóság a legszigorubb lelkiismeretességgel párosul.Zongora hangolás bármily távol vidéken is olcsón
elvéllaltatik. (2) (18—26)

(1)

Vetni való Victoria buza leg-
szebb minőségben kapható
Taufer Ferencz
Kolozsvárt,
minták bérmentve szolgáltat-
nak ki.

(37—62)

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A héti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mazsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	rozs	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ára krajczárookban										
Kolozsvár	szept. 9	400—460	230—260	200—240	160—180	230—240	175	80	—	—
Nagy-Várad	decz. 29	380—480	340—370	280—320	180—200	260—300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	aug. 2	296—340	176—244	200—240	130—156	—	160—180	60—80	1100	20
Károly-Fehérvár	aug. 28	310—320	235—245	190—200	150—155	—	170—180	115—125	900	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388—455	361	290—312	135—141	318	—	—	—	18
Besztérce	aug. 24	360—430	300	260	170	—	180—250	100—190	650	16
Nagy-Enyed	aug. 26	350—375	275—313	200—238	175—188	—	230—240	30—40	800	20
Szamosujvár	szept. 6	300—380	240—280	200—220	130—140	—	150	50	1200—1400	15
Décs	szept. 7	380—400	320—340	180—200	130—140	—	210—220	50—80	800	18
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 76 frt 39 kr. — Ezüst árkelet 103.45

Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díjszabályzata.

	1—1		1—3		1—6		1—12		1—24		1—52	
	széri hirdeteskör											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
10/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.
A szíves megrendelésben világosan kérjük kiténni: mennyi helyet igényel a beküldött
mellékelt hirdetés számára.Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösöl
nyomdájának központi irodája (főter gr. Gyulai-ház). Mellékletek százanként 1 o. ó.
forintba számítatnak.**TARTALOM:**Hivatalos értesítések. — Néhány szó a veres
borokról. — Egy kérdés és néhány szó az er-
délyi gazdasági egyesület igazgató választmányá-
hoz. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.